

 Ambis.Vysoká škola.

OHLEDÁNÍ

OHLEDÁNÍ

Kriminalistické ohledání

je kriminalistická metoda, kterou se **bezprostředním pozorováním** zkoumá materiální stav objektů, **zjišťují se** kriminalistické stopy, **vazby a vztahy mezi objekty.**

Podstatou kriminalistického ohledání je
bezprostřední pozorování místa a objektů,
vyhledávání materiálních změn, které by **mohli být** kriminalistickými
stopami.

Kriminalistické ohledání zahrnuje smyslové pozorování, ale i
pozorování a zkoumání pomocí technických prostředků.

*Jde především o zkoumání všeobecně poznávacími metodami, specifickými metodami jiných
věd i specifickými metodami kriminalistiky.*

Cíle ohledání

- nalezení kriminalistických a jiných stop
- zjištění vazeb a vztahů a souvislostí mezi zkoumanými objekty
- zjištění jiných okolností (podmínek, motivu, domněnek významných pro tvorbu kriminalistických verzí)

DRUHY OHLEDÁNÍ

Základním hlediskem pro určení druhu ohledání jsou ohledávané objekty.

Rozlišujeme:

- ohledání místa činu (přečinu, zločinu, přestupku...)
- ohledání mrtvoly a místa jejího nálezu
- ohledání předmětů
- ohledání listiny a dokumentu
- ohledání zvířat
- ohledání těla živé osoby

VÝZNAM OHLEDÁNÍ

- Význam ohledání jako kriminalistické metody je **značný**. Umožňuje **vytvořit si představu** o charakteru dané události, **o možných příčinách** a podmínkách jejího vzniku, jakož i o **subjektu, který ji vyvolal**.
- Na kvalitě provedeného ohledání v mnoha případech **závisí úspěch celého dalšího postupu**. Z toho vyplývá důležitost ohledání jako kriminalistické metody, jakož i procesního úkonu.
- **Nedocení významu** a možnosti ohledání **vede** v některých případech **k nedůslednému provedení**, na základě čehož mnohokrát vznikají **neodstranitelné chyby**, které **komplikuji** nebo dokonce **znemožňují** objasnění události.

Zásady ohledání

Základní zásady ohledání:

- řízení jedním vedoucím
- neodkladnost
- neopakovatelnost
- nezastupitelnost
- zajištění bezpečnosti

Rízení jedním vedoucím

Kriminalistické ohledání je většinou **týmovou prací**. Tato vytvořená skupina musí mít **přesně vymezené úkoly** a musí být stanovena **zodpovědnost konkrétní osoby** za průběh a výsledek ohledání.

Porušení této zásady by mělo za **následek chaos, nekompetentnost a v konečném důsledku zmaření účelu** a výsledku ohledání. Činnost skupiny musí být organizačně koordinována tak, aby se úkoly každého člena skupiny vzájemně doplňovaly.

Všichni členové skupiny provádějící ohledání jsou po dobu jeho výkonu **podřízeni vedoucímu**, ale zároveň musí být **respektována odbornost a procesní samostatnost.**
(viz. kriminalistický technik)

Neodkladnost ohledání

Vychází ze **změň**,

kterým podléhají jednotlivé druhy stop,

a to **přírozeným stárnutím**, jakož i **vlivem vnějšího prostředí**.

Eliminují se změny jednotlivých stop **na nejnižší možnou míru**.

Nejedná se jen o změny vlivem prostředí, chemické a biologické reakce, ale i o změny vyvolané úmyslným zásahem osoby se snahou stopy **odstranit** nebo **vytvořit stopy falešné**.

Neopakovatelnost ohledání

Opakování ohledání svědčí o nedůslednosti v přístupu k ohledání. Hodnota výsledku je při opakování ohledání zpravidla nižší, ale nepřipustnost opakování ohledání vyplývá zejména z toho, že **dukazní hodnota by byla lehce zpochybnitelná**.

Je však nutné zdůraznit, že **za opakované ohledání se nepovažuje, pokud toto bylo přerušeno z objektivních důvodů** (např. nepříznivé povětrnostní podmínky, špatná viditelnost apod.). **Tehdy jde o pokračování** ohledání, ne o jeho opakování.

Nezastupitelnost ohledání

Jde o velmi významnou zásadu, která **vyplývá z toho**, že kriminalistické **ohledání je samostatná** kriminalistická **metoda**. Jeho výsledek nelze nahradit zkoumáním objektu jinými metodami.

(V praxi se často vyskytují **nesprávné názory**, že **nedůsledné provedení ohledání bude nahrazeno dalšími procesními úkony**, jako např. výslechy svědků, rekonstrukcí či kriminalistickým experimentem.

*Každý z těchto následujících úkonů přináší **JENOM** zprostředkované informace, které obsahují řadu nepřesností, které v konečném důsledku zkreslují objektivní situaci.)!!!!*

Subjekty ohledání

- Počty subjektů (*osob zúčastňujících se na procesu*) ohledání je dán jeho druhem, obsahem a rozsahem. **Za ideální stav** lze považovat vytvoření a působení **stálé výjezdové skupiny**. Činnost stálých výjezdových skupin má nesporně řadu výhod, především, rychlost zásahu, odborné provedení technických i jiných speciálních prací při ohledání **značné odborné zkušenosti členů stálé výjezdové skupiny a vysokou míru koordinovanosti**.
- Účastníky ohledání mohou **být i jiné osoby**, např. **svědek, poškozený, podezřelý** a podobně. Přítomnost těchto osob je vždy potřeba důkladně zvážit z důvodu narušení průběhu a ovlivnění ohledání. (Stodolovi)
- **Diskutovanou otázkou je účast na ohledání nezúčastněné, nestranné osoby**. Obligatorně není účast této osoby stanovena. Vždy záleží na konkrétní situaci, okolnostech a na uvážení vedoucího skupiny. Nezúčastněnou osobu však není možno kategoricky odmítnout.

Negativní okolnosti

- V rámci ohledání se často zjistí **určité skutečnosti** (stopy, změny a další), které jsou v **logickém rozporu** s danou materiální situací. Mluvíme o tzv. **Negativních okolnostech**. Např. při **nálezu mrtvoly**, která má mnohčetná **bodná a střelná poranění**, na místě **nálezu chybí krev**. Nebo při inscenaci trestných činů, např. vytvoření lživé situace o průběhu události a podobně.
- Negativní okolnosti jsou **významným faktorem a nesmí být podceňovány**. V mnoha případech poukazují na **inscenaci či zakrývání** trestné činnosti, dále poukazují na skutečnost, že **místo nalezu mrtvoly není místem činu**, že **stopy byly vytvořeny záměrně** nebo naopak, že **pachatel stopy zahladil**.

Negativní okolnosti mohou být důsledkem snahy pachatele:

- **inscenovat** spáchaný trestný čin
- vytvořit zdání spáchaného kriminálního činu s cílem **zakrýt závažnější čin**
- **zakrýt stopy** daného činu
- **vytvořit falešnou představu** o průběhu dané události

Příprava na ohlednání

Bezprostřední příprava ohledání zahrnuje:

- rozhodnutí o výjezdu na místo výchozích informací obsažených v podnětu
- opatření na zabezpečení místa ohledání s cílem zabránit znehodnocení stop. zajištění účastníků události, kteří se nacházejí na místě, jakými jsou poškození a svědci, od kterých mohou být zajištěny důležité informace pro objasnění události, ale pro úspěšné provedení ohledání. Takovými jsou zejména informace o pohybu osob, manipulace s některými objekty, které jsou prostředkem na objasnění mechanismu vzniku stop nebo naopak na vysvětlení poškození, zničení nebo některých chybějících stop
- výběr specialistů pro ohledání, vzhledem k charakteru dané události a specifikaci místa, které má být ohledáno a způsob zajištění jejich přítomnosti, včetně jejich vyrozumění a přepravy na místo ohledání
- opatření na zabránění dalších škod nebo jiných hrozících následků na životech, zdraví občanů nebo majetku;
- výběr a příprava technických prostředků, které budou použity na ohledání, pokud nejsou součástí vybavení stálé výjezdové skupiny. doplnění nebo sestavení výjezdové skupiny v těch případech, kdy je stálá výjezdová skupina rozšířena o další specialisty, nebo je vzhledem k zvláštnosti a závažnosti události, sestavena samostatná zvláštní skupina na ohledání místa rozsáhlých průmyslových havárií nebo výbuchů
- stanovení způsobu spojení s vysílajícím centrem s ohledem na místní, geografické, povětrnostní a jiné podmínky
- opatření na zajištění místa události, vykázaní nepovolaných osob z místa a jeho blízkosti
- přijetí opatření na poskytnutí lékařské pomoci poškozeným
- shromáždění předběžných informací o charakteru a stavu celkové situaci na místě, určit, kterým objektům, místům nebo okolnostem má být věnována pozornost při ohledání, např. neformálním výsledkem svědků a poškozených

Metody ohledání

Kriminalistika rozděluje ohledání do tří fází- etap

- 1. etapa** spočívá v **přijetí bezpečnostních opatření** na místě činu.. Určí se způsob ohledání, zvolí se místo pro fotografickou a topografickou dokumentaci.
- 2. etapa** začíná **opatřeními vedoucího ohledání na zajištění stop**. Máme tři základní způsoby ohledání:
 - koncentrický,
 - excentrický
 - frontální.
- 3. etapa** obsahuje **vyhotovení protokolu o ohledání a vypracovávají se další zvolené části dokumentace**. Zajišťují se stopy a přijímají se opatření na zajištění dalšího zkoumání stop.

Kriminalistické ohledání místa

Cílem je průběžné zkoumání stop a průběžné objasňování vzájemných souvislostí.

Prostřednictvím ohledání místa se získává představa o jeho úloze, hranicích, rozsahu, významu nebo charakteristice terénu.

Představuje zkoumání:

- tvaru terénu, skutečných i umělých hranic místa události
- rozmístnění interiéru, přilehlých prostor, příchozích a odchozích cest a též překážky na těchto cestách
- prostorové uspořádání předmětů, jejich vzájemné rozmístnění
- rozmístnění předmětů z hlediska jejich významu a jejich rozmístnění při běžném používání
- kriminalistické stopy
- chybějící předměty a chybějící stopy

Kriminalistické ohledání mrtvoly

Cílem je zjistit skutečnosti o okolnostech a příčině smrti.

- Dále se zjišťuje **způsob usmrcení**, případně i utajování násilného charakteru smrti, doby smrti nebo jednání, které mělo za následek smrt. Zjišťuje se **motiv usmrcení**, zda **místo nálezu mrtvoly je shodné s místem události**, způsobu dopravy mrtvoly na místo nálezu a podobně.
- Při ohledání mrtvoly se současně ohledává místo nálezu a **předměty, které měla u sebe**, nebo se nacházely v jejím blízkém okolí, **mrtvola se nevyzléká – až na pitevně**
- Na ohledání mrtvoly se **zpravidla přibírá soudní lékař**. Při ohledání mrtvoly se věnuje pozornost zejména druhu a charakteru zranění, stopám zápasu, nástrojům, kterými mohlo být způsobeno zranění. Hledají se **stopy přítomnosti další osoby**, zjišťuje se **teplota, posmrtná ztuhlost, mrtvolné skvrny a stupeň rozkladu mrtvoly**. Pozornost se věnuje **osobním dokladům**

Kriminalistické ohledání předmětu

- Kriminalistické ohledání předmětu spočívá v zaznamenání **všeobecných znaků předmětu** a jejich celkového vzhledu – **tzn. skupinové znaky** (název, význam, stav a další všeobecná charakteristika předmětu).
- Dále se zjišťují **individuální znaky předmětu**, jako jsou jeho **zvláštnosti**, **znaky poškození** a stupeň poškození, **stupeň opotřebovanosti**, stopy kontaktu s jinými předměty a působení prostředí.
- **Ohledání předmětu však nelze zaměňovat s expertizním zkoumáním.**

Kriminalistické ohledání listin a dokumentů

- Při ohledání listiny a dokumentu se nejprve porovnáním volným okem zjistí **obsah listiny** a následně se zjišťuje přítomnost dalších kriminalistických stop.
- Dále se použijí na porovnání technické prostředky a posuzuje se **stupen' poškození, pozměnění resp. falšování**.
- Pozornost se zaměřuje na ty části, které mohou **poukazovat na určitou osobu**, která s dokumentem nakládala, vystavila ho nebo provedla zásah do jeho formy nebo obsahu.

Kriminalistické ohledání zvířat

Tento druh ohledání je uplatňován jen zcela výjimečně.

Živé zvíře - cílem takového ohledání je zpravidla **individualizovat zvíře**, určit jeho majitele.

U mrtvých zvířat zjistit **příčinu a mechanismus usmrcení** a nástroje či prostředky, které byly použity na k tomuto účelu. Na ohledání zvířat je zpravidla příbrán specialista veterinář či alespoň zootechnik.

Kriminalistické ohledání těla živé osoby

- Cílem ohledání živé osoby je zjistit a zajistit stopy na osobě. Půjde o stopy na těle, jako jsou **zvláštní znamení, poškození, zranění a jiné znaky, ale též stopy na psychice** osoby. Tento druh ohledání zpravidla **začíná navázáním rozhovoru** s osobou a zjišťováním jejího psychického stavu. Potom se pokračuje ohledáním oděvu, částí těla, které nejsou zakryty oděvem a nakonec ostatními částmi těla.
Kriminalistické ohledání nelze zaměňovat s osobní prohlídkou.